

Europarlamentarai pasiūlė ES taisyklių pataisas, kuriomis siekiama sustiprinti žurnalistų ir aktyvistų apsaugą nuo nepagrįstų ir piktybiškų ieškinių, galinčių juos nutildyti.

Naujosios ES taisyklės padėtų apsaugoti žurnalistus, žiniasklaidos organizacijas, žmogaus teisių gynėjus, aktyvistus, mokslininkus ir menininkus nuo strateginių ieškinių, kuriais siekiama šiuos asmenis įbauginti ir sudaryti jiems sunkumų (SLAPP, angl. Strategic Lawsuit Against Public Participation). Jos būtų taikomos tarpvalstybinėse bylose, kai atsakovas, ieškovas ir teismas nereziduoja toje pačioje valstybėje arba kai viešo dalyvavimo aktas – publikacijos spaudoje, socialinėje žiniasklaidoje, vaizdo įrašo, mokslinio darbo ar meno kūrinio paskelbimas – yra svarbus daugiau nei vienoje ES valstybėje ir gali būti pasiekiamas elektroniniu būdu.

Direktyvos projekte numatomos garantijos nukentėjusiesiems nuo SLAPP, įskaitant galimybę greitai atmesti ieškinį, įpareigojant ieškovą įrodyti, kad jo byla nėra nepagrįsta. Ieškovas taip pat turės padengti visas proceso, įskaitant teisinį atstovavimą atsakovui, išlaidas. Be to, ieškovas turės sumokėti baudas, o nuo SLAPP nukentėjęs asmuo galės siekti žalos, įskaitant psichologinę žalą ir žalą reputacijai, atlyginimo. Siekiant išvengti situacijų, kai pasirenkamas teismas, kuris greičiausiai palaikys ieškovą, šmeižto bylos bus priimanamos tik atsakovo nacionaliniame teisme. ES valstybės neturėtų pripažinti trečiųjų šalių SLAPP nuosprendžių prieš jų teritorijoje gyvenančius asmenis ar veikiančias įmones ir turėtų sudaryti sąlygas ieškinių atsakovams siekti kompensacijos nacionaliniame teisme.

EP nariai siekia, kad ES valstybės įsteigtų vieno langelio sistemas, pagal kurias nukentėjusieji nuo SLAPP galėtų kreiptis informacijos ir patarimų. Jie ragina nacionalines valdžios institucijas nukentėjusiesiems nuo SLAPP teikti finansinę, teisinę ir psichologinę pagalbą. ES valstybės privalės užtikrinti, kad teisininkai būtų tinkamai apmokomi, kad galėtų spręsti SLAPP bylas ir kad jų profesinės sąjungos priimtų taisykles, atgrasančias savo narius nuo piktybiškų ieškinių palaikymo. Europarlamentarai taip pat prašo ES valstybių rinkti susijusius duomenis, ypač apie teismų sprendimus, ir ragina Komisiją įsteigti ES SLAPP bylų registrą.

EP pirmininkė Roberta Metsola pažymėjo: „Žurnalistikai reikia drąsos, tačiau žurnalistai neturi būti verčiami būti drąsūs. Europos Parlamentas visados saugos tuos, kurie siekia tiesos ir brangina teisę žinoti. Kai tušti ieškiniai kėsina į gyvybes ir gyvenimus, piktnaudžiauja mūsų teismine sistema, mes turi tam užkirsti kelią atitinkamomis taisyklėmis. Šiandien priimtose taisyklėse yra puikus to pavyzdys.“

Po balsavimo plenariniame posėdyje EP pranešėjas Tiemo Wölken (Socialistai ir demokratai,

Vokietija) teigė: „Piktavališki ieškiniai slopina kritinius balsus ir viešąjį interesą. Žurnalistai ir aktyvistai yra mūsų demokratijos pagrindas, todėl jie turi turėti galimybę dirbti be persekiojimo. Naujomis taisyklėmis siekiame juos apsaugoti, o aukoms suteikti finansinę ir psichologinę pagalbą. Mūsų teismai negali tapti turtingųjų ir įtakingųjų žaidimo aikšte.“

ES taisyklių pataisoms ir EP derybinei pozicijai pritarė 498 EP nariai, 33 nepritarė, o 105 susilaikė. Toliau vyks derybos dėl galutinio taisyklių projekto su ES Taryba, kuri savo poziciją patvirtino [birželi](#). Koalicijos prieš [SLAPP Europoje \(CASE\)](#) duomenimis SLAPP bylų Europoje daugiausia buvo 2020 m. – tais metais buvo iškelta 114 bylų.

